กิเลสจดจ่อ

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรม

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายิ่งใหญ่มาก ครอบ ๓ โลกธาตุ เวลาสิ้นกิเลส จิตใจนี้ครอบ ๓ โลกธาตุ กามภพ รูปภพ อรูปภพ จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม ยิ่งใหญ่ครอบ ๓ โลกธาตุ

สัจธรรมอันนั้น สัจธรรมอันนั้นมีอยู่ในพระพุทธศาสนา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมมีพระพุทธกับพระธรรมเท่านั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธัมมจักฯ พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม มีดวงตาเห็นธรรม เห็นไหม เกิดพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รัตนตรัย แก้วสารพัดนึกของชาวพุทธ

ชาวพุทธมีอำนาจวาสนาขึ้นมา จะออกประพฤติปฏิบัติขึ้นมา จะแสวงหาสัจธรรมอันยิ่งใหญ่อันนี้ แล้วสัจธรรมยิ่งใหญ่อันนี้ไม่มีสิ่งใดจะสัมผัสได้ เว้นไว้แต่หัวใจของสัตว์โลก

เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนารื้อสัตว์ขนสัตว์ รื้อสัตว์ขนสัตว์ก็สัตตะผู้ข้อง จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เพราะมันข้องกับกิเลสตัณหาความทะยานอยาก มันถึงต้องเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมๆ กราบธรรมๆ สัจธรรมอันนั้นยิ่งใหญ่นักยิ่งใหญ่นักเพราะว่าอะไร เพราะครอบ ๓ โลกธาตุ วิมุตติสุขๆ มันสุขอย่างไร มันสุขในหัวใจดวงนั้น เพราะในหัวใจดวงนั้นมันไม่มีกิเลสตัณหาความทะยานอยาก

กิเลสตัณหาความทะยานอยาก เจ้าวัฏจักรนั้นยิ่งใหญ่นัก ยิ่งใหญ่นักเพราะมันครองหัวใจของสัตว์โลก ถ้ามันครองหัวใจของสัตว์โลก สัตว์โลกอยู่ในอำนาจของกิเลสตัณหาความทะยานอยากทั้งสิ้น

©2026 sa-ngob.com

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ อาสวักขยญาณทำลายอวิชชาในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พญามารฯ ดิ้นรนเรียกร้องนางตัณหา นางอรดี ลูกสาวให้มาช่วยเอาเจ้าชายสิทธัตถะไว้ในอำนาจของเจ้าวัฏจักร

แต่เพราะอะไร นี่อาสวักขยญาณทำลายอวิชชาในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ อริยสัจ สัจจะความจริงอันนี้ไง สัจจะความจริงอันนี้ไง สัจจะมีหนึ่งเดียวในพระพุทธศาสนา แล้วผู้ที่จะประพฤติปฏิบัติขึ้นมาต้องเอาหัวใจของตนให้มันยิ่งใหญ่ ให้เข้าไปสู่ทุกข์

ทุกข์คืออะไรวะ ทุกข์มันเป็นอย่างไรล่ะ แต่ทุกข์เจียนเป็นเจียนตาย แล้วก็ทุกข์อยู่อย่างนั้นน่ะ แต่ก็ไม่รู้จักทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ก็ไม่รู้จัก แล้วมันจะไปสู้กับกิเลสตัณหาความทะยานอยากได้อย่างไร มันจะเป็นความจริงความจังขึ้นมาในหัวใจของตนได้มากน้อยขนาดไหน นี่อำนาจวาสนาของคนไง

เราเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา เป็นบุญเป็นกุศลมากมายมหาศาล กึ่งกลางพระพุทธศาสนาเจริญอีกหนหนึ่ง เจริญในภาคปฏิบัติ พระกรรมฐานฯ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านรื้อค้นขึ้นมาในหัวใจของท่านไง เป็นเครื่องยืนยันขึ้นมาว่าสัจจะความจริงมันเบ่งบานในกึ่งกลางพระพุทธศาสนา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์ไว้แล้ว กึ่งกลางพระพุทธศาสนา ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่งๆ

หลวงปู่มั่นท่านบอกเลย เจริญมาตั้งแต่สมัยพระจอมเกล้าฯ พยายามทำรื้อค้นขึ้นมาให้เป็นสัจจะเป็นความจริง ให้เข้าใกล้ชิดในพระพุทธศาสนาในภาคปริยัติ แล้วท่านก็ออกธุดงค์ของท่านเหมือนกัน ท่านก็แสวงหาของท่านเหมือนกัน จะแสวงหาความสุขที่แท้จริงในพระพุทธศาสนา แล้วถ้าแสวงหาสัจจะความจริงในหัวใจของผู้ที่ประพฤติปฏิบัตินั้น

พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์รวมเป็นหนึ่งในหัวใจดวงนั้น ถ้าหัวใจดวงนั้นประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงขึ้นมา ถ้าทำความสงบของใจเข้ามาได้ พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน มันจะเกิดขึ้นกับใจดวงนั้น

แต่ถ้ามันเป็นทางโลกๆ ไง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์อยู่บนหิ้งพระไง ถ้าไหว้พระพุทธก็พระพุทธรูปไง พระธรรม พระธรรมก็พระไตรปิฎกไง พระสงฆ์ พระสงฆ์ก็สมมุติสงฆ์ทั่วโลกอยู่นี่ไง แล้วความจริงมันอยู่ไหนล่ะ

ต่างคนต่างลอยคออยู่ในโอฆะ อยู่ในสังสารวัฏ แล้วเอาตัวรอดไม่ได้

©2026 sa-ngob.com

สิ่งที่เป็นจริงๆ ขึ้นมา เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านปฏิบัติของท่านขึ้นมา มันจะล้มลุกคลุกคลานขนาดไหนมันก็เป็นกรรมของสัตว์นะ สัตว์ที่มีอำนาจวาสนาขึ้นมา มันจะทุกข์มันจะยากขนาดไหนมันเป็นของเล็กน้อยทั้งนั้น ไม่มองว่าสิ่งที่ประพฤติปฏิบัตินั่นมันเป็นความทุกข์ความยาก เพราะว่าสิ่งนั้นเป็นความจริง

แต่เวลามันทุกข์มันยากจากกิเลสตัณหาความทะยานอยากที่มันเหยียบย่ำหัวใจของตนนี่สิ มันเจ็บปวดเจ็บช้ำน้ำใจนัก เจ็บช้ำน้ำใจนักเพราะว่าพญามารๆ ทำไมรังแกเราได้ขนาดนี้ แล้วรังแกอยู่ตลอดเวลา แล้วรังแกโดยที่ไม่หนทางต่อสู้มันเลยนะ

ถ้าคนที่มีอำนาจวาสนา คือเขาศึกษาค้นคว้าแล้วเขาพยายามจะหาทางออกของเขา นั่นเขาถึงรู้จักกิเลสของตนไง แต่ถ้าคนไม่มีอำนาจวาสนา เขาว่าเป็นความรู้สึกนึกคิดของเขา เขาว่าเป็นคุณเป็นประโยชน์กับเขา มือใครยาวสาวได้สาวเอา ใครแสวงหาได้มากน้อยขนาดไหน มันจะดีจะชั่วไม่รู้ ขอให้ตัวเองได้ไว้ก่อน เห็นไหม ถ้าจิตใจมันต่ำทรามมันเป็นอย่างนั้น

ถ้าจิตใจมันสูงส่ง จิตใจมันสร้างคุณงามความดีมา แต่ยังไม่มีอำนาจวาสนาขึ้นมา มันไม่มีความเท่าทันกิเลสตัณหาความทะยานอยากในหัวใจของตนทั้งสิ้น

แม้แต่มีอำนาจวาสนามา มาบวชเป็นพระ เวลาศึกษาปริยัติๆ ๙ ประโยคๆ ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจบแล้ว ถ้าเป็นทางโลกก็ว่าเรียนจบ เรียบจบแล้วมันต้องมีความรู้

ไอ้นี่ก็เรียนจบแล้ว ถ้ามีความรู้ ทำไมศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๒๒๗ ทำไมมันไม่แววววาวขึ้นมา ศีล สมาธิ ปัญญา มันเกิดขึ้นมาจากไหน

ถ้ามันมีความรู้จริง สิ่งที่เป็นความรู้ๆ อริยทรัพย์ๆ ไง ทรัพย์ที่เป็นความจริง ทรัพย์การประพฤติปฏิบัติเป็นอริยทรัพย์ แต่ทรัพย์ทางโลก สิ่งที่แสวงหานั่นน่ะสมมุติ ทรัพย์มันเป็นอสรพิษ สิ่งที่เป็นทรัพย์ทางโลก อสรพิษๆ มันกัดเอานะ มันกัดหัวใจของตนไง อยากได้ อยากยิ่งใหญ่ อยากจะครอบครอง แสวงหาอยู่อย่างนั้นน่ะ มันเป็นอสรพิษ

เรียนธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา ทำไมไปแสวงหาอสรพิษล่ะ ทำไมไม่แสวงหาสิ่งที่เป็นอริยทรัพย์ ถ้าเป็นอริยทรัพย์มันคืออะไรล่ะ

ก็ศึกษามาแล้วไง ก็เรียนจบแล้ว เรียนจบก็ทรงจำธรรมวินัยๆ แล้วถ้ามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา มันก็เป็นสิ่งที่ว่าเป็นพระ เป็นพระที่ดีงาม พระที่มีศีลมีธรรม ถ้ามีศีลมีธรรม เป็นพระดี พระดีองค์หนึ่งไง

©2026 sa-ngob.com

แต่ถ้าเป็นสัจจะเป็นความจริง ถ้ามีธรรมๆ ขึ้นมาในหัวใจ มีธรรมๆ ขึ้นมา มันก็ต้องฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้เป็นความจริงของเราขึ้นมา ถ้ามันฝึกหัดประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงของเราขึ้นมา มันอยู่ที่วาสนา

ถ้าวาสนาของตน มันไม่กลัวทุกข์กลัวยาก แล้วมันไม่กลัวความลำบากลำบนทั้งสิ้น ขออย่างเดียว ขอให้ได้รู้ ปฏิบัติ ขออย่างเดียว ขอให้ได้รู้ให้ได้เห็น ให้รู้ได้เห็นหน้ากิเลสก็ยังดี

แต่เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลากิเลสก็ผลักไสให้ไปอยู่ในหัวใจของคนอื่น เวลาครูบาอาจารย์เทศนาว่าการ ก็ว่าคนนู้นว่าคนนี้ ไม่ใช่ว่าเรา

พระสารีบุตร เห็นไหม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการหลานของท่านที่ถ้ำสุกรขาตา เวลาไม่พอใจสิ่งใดๆ ทั้งสิ้น

ถ้าเธอไม่พอใจสิ่งใดๆ เธอต้องไม่พอใจอารมณ์ความรู้สึกของเธอด้วย เพราะอารมณ์ความรู้สึกของเธอก็เป็นวัตถุ

วัตถุเลยล่ะ นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดเอง อารมณ์ความรู้สึกของเธอก็เป็นวัตถุอันหนึ่ง เธอ ถ้าเธอไม่พอใจความเสมอภาค เธอก็ต้องไม่พอใจอารมณ์ของเธอด้วยเพราะเป็นวัตถุอันหนึ่ง ก็มีค่ากับสิ่งที่เธอไม่พอใจเขานั่นแหละ

พระสารีบุตรถวายการพัดองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ เป็นพระอรหันต์เลย

เวลาเทศน์อบรมสั่งสอนหลานของพระสารีบุตร พระสารีบุตรยังน้อมมาเป็นธรรมอบรมบ่มเพาะหัวใจของตน แล้วใช้สติใช้ปัญญา เห็นไหม

อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอๆ สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายทั้งปวงต้องดับเป็นธรรมดา เพราะมันเกิดขึ้นมา มันเกิดกิจจญาณ สัจจญาณ เกิดวง ๑๒ ในใจของพระอัญญาโกณฑัญญะ พระอัญญาโกณฑัญญะถึงบรรลุธรรม

พระสารีบุตรฟังธรรมๆ นะ เทศนาว่าการหลานพระสารีบุตร พระสารีบุตรเป็นพระอรหันต์ สิ่งที่ว่า ถ้าเป็นมันเป็นกิเลสในหัวใจของตน เราจะแสวงหา เราจะกำจัดมันอย่างใด กำจัดด้วยตัวของตนเอง พยายามอยู่ แต่มันยังจับต้องและค้นคว้าไม่ได้

มีผู้นำทางๆ ไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการไง สิ่งนั้นน่ะเป็นหนทาง แล้วเกิดกิจจญาณ สัจจญาณ เกิดสัจจะเกิดความจริงขึ้นมา เกิดขึ้นมาเพราะมีการกระทำ เกิดจักขุญาณ เกิดอาสวักขยญาณทำลายอวิชชา นี่เป็นสัจจะเป็นความจริง ฟังธรรมๆ ไง

©2026 sa-ngob.com

สัจธรรมมันยิ่งใหญ่นัก ยิ่งใหญ่มากๆ แล้วมันต้องคนที่มีอำนาจวาสนา หัวใจที่ได้สร้างบุญสร้างกุศลขึ้นมา เวลาฟังธรรมแล้วมันเป็นธรรม แต่ถ้ามันกิเลสตัณหาความทะยานอยากมันมอง เห็นไหม

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอบรมบ่มเพาะไว้ เวลาเทศน์นะ ไม่เบียดเบียนตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่เสียดสี ไม่ทำความบอบช้ำให้ใครทั้งสิ้น นี่เวลาเทศน์ เวลาเทศน์ขึ้นมา เทศน์แต่สัจจะความจริงไง ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ นั่นเป็นข้อเท็จจริงๆ

มีอำนาจวาสนามากน้อยขนาดไหน ถ้ามีอำนาจวาสนาขึ้นมา นั่นน่ะคุณงามความดีทั้งนั้น นั่นน่ะของดีทั้งนั้น แต่ถ้าเป็นกิเลส มันปฏิเสธหมดเลย แล้วปฏิเสธแล้วมันยังว่า เพราะอะไร

เพราะเวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง แสดงธรรมๆ ไม่แสดงเสียดสีใคร ไม่แสดงเบียดเบียนใคร ไม่แสดงเพราะลาภสักการะ ไม่แสดงเพราะรัก เพราะลำเอียง เพราะชัง ไอ้นั่นมันเป็นกิเลส ความเห็นแก่ตัว ความเบียดเบียนคนอื่นมันเป็นกิเลส แล้วถ้ากิเลสมันแสดงออก มันเป็นกิเลส มันก็เป็นสิ่งที่น่าสลดสังเวช

แต่ถ้ามันเป็นธรรม มันจะรุนแรง มันจะโหดร้ายขนาดไหน มันโหดร้ายกับกิเลส กิเลสหมอบหมดเลย หัวใจนี้ชื่นบาน

เวลาหลวงปู่มั่นท่านแสดงธรรมๆ ครูบาอาจารย์ “ฟ้าผ่าๆ” เวลาฟ้าผ่า ฝนมันจะตก เวลามันตก มันชุ่มชื่นชื่นเย็นในหัวใจ เวลามันโหดร้ายกับกิเลส มันโหดร้ายกับสิ่งที่เราไม่รู้ไม่เห็นไง นั่นน่ะสิ่งแนวทางหนทางในการประพฤติปฏิบัติ มัคโค ทางอันเอก มัคโค ทางอันเอก

ผู้ที่ล้มลุกคลุกคลานมาแล้ว แสวงหามาแล้ว เห็นโทษของมัน น่ากลัวนัก กิเลสในใจของตนน่ากลัวนัก มันหลอกมันล่อจนชินชา จนเข้าใจว่าเป็นสมบัติของเรา เป็นความยิ่งใหญ่

เห็นไหม วาสนาของคน

แต่คนที่มีศีลมีธรรมขึ้นมานะ เขาทำอย่างนั้นไม่ได้ มันละอายใจ เรามาเพื่อสร้างคุณงามความดีของเราแท้ๆ แล้วนี่มาเป็นคุณงามความดีเก็บเล็กผสมน้อย ข้อวัตรปฏิบัติเก็บเล็กผสมน้อย เครื่องอยู่ของใจๆ ให้ใจมันมีที่อยู่ที่อาศัย อย่าปล่อยปละละเลย อย่าปล่อยให้มันส่งออกๆ ความว่าส่งออกขึ้นไปแล้วมันคิดร้อยแปดพันเก้าขึ้นไป แล้วมันไปกว้านเอาอะไรมา ก็กว้านเอาฟืนเอาไฟมาทั้งนั้นน่ะ มาเผาลนหัวใจของตน

©2026 sa-ngob.com

สิ่งที่ข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมา อาบเหงื่อต่างน้ำขนาดไหน มันจะทุกข์จะยากขนาดไหน เราทำบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะเป็นศาสดาของเรา ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรา แล้วเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเพื่อศาสดา เพราะศาสดาได้วางข้อวัตรปฏิบัตินี้ไว้

แล้วทุกคนก็ปล่อยทิ้งหมดน่ะ ยิ่งปัจจุบันนี้โลกเจริญๆ มันทำไม่ได้หรอก ไอ้นั่นมันเรื่องโบราณไง

แล้วเรื่องโบราณมันโบราณที่ไหน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ภัทรกัปเป็นองค์ที่ ๔ พระศรีอริยเมตไตรยจะมาตรัสรู้เป็นองค์ที่ ๕ ภัทรกัป ๕ องค์ พระพุทธเจ้า ๕ พระองค์ มันทันสมัย มันล้าสมัยมาจากไหน

นี่มันอริยสัจสัจจะความจริง มันปัจจุบันธรรม ปัจจุบัน มันยอดเยี่ยมทั้งนั้นน่ะ แต่เพราะกิเลสตัณหาความทะยานอยากในหัวใจของเราต่างหาก ทั้งๆ ที่ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจบ มีความรู้ แต่รู้นี่ทรงจำๆ ความจำๆ ความจำแก้กิเลสไม่ได้ แต่ความจำอันนั้นมันก็เป็นการสืบทอดๆ ภาคปริยัติ ศึกษาธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไว้

ตั้งแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานมา สงฆ์ไม่ขาดจากโลกเลย ถ้าขาดจากโลก มันจะบวชเป็นสงฆ์ต่อเนื่องขึ้นมาไม่ได้ มันสมมุติสงฆ์ๆ สมมุติสงฆ์ สงฆ์ตามสมมุติ สมมุติตามความเป็นจริงถูกต้องชอบธรรมตามกฎหมาย เวลาเรามีศีลมีธรรมในหัวใจ เราก็เป็นพระที่ดีงาม เราก็มีศีลมีธรรมของเรา แต่ถ้ามันเป็นความจริงความจังขึ้นมา ศีลให้มันอธิศีล มันเกิดขึ้นมาโดยสัจจะโดยความจริงเลย แล้วเราฝึกหัดของเรา เราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้มันสงบระงับเข้ามา

ถ้ามันสงบระงับเข้ามาเป็นข้อเท็จจริงนะ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มีไง มันเป็นข้อเท็จจริง สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี

แต่เวลาถ้ามันเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ๆ สิ่งที่เป็นสมาธิโดยพื้นฐาน เพราะว่าสิ่งที่ว่าเป็นจริตนิสัยของแต่ละบุคคล คนที่สร้างคุณงามความดีมามากน้อยขนาดไหนเป็นจริตนิสัยของเขา เขาก็มีคุณงามความดีเป็นพื้นฐานหัวใจของเขา

เวลาถ้าคนที่มันมีบาปมีกรรมขึ้นมา มันมีแต่ขวากแต่หนามอยู่ในหัวใจของตน นี่ทำสมาธิได้แสนยากไง ทำสมาธิก็แตกต่างกันไปอยู่แล้ว แล้วสมาธิก็เป็นสมาธิไง สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ แต่มันก็ต้องมีสมาธิขึ้นมา

ศีล สมาธิ ปัญญาไง

©2026 sa-ngob.com

ถ้ามีศีล ก็มีรั้วรอบขอบชิด ถ้ามีสมาธิขึ้นมา มันก็มีความสุขความสงบเป็นเครื่องจรรโลงใจขึ้นมาให้ใจมันมีกำลังขึ้นมา แล้วถ้ามันน้อมไป ถ้ามันเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง มันจะยกขึ้นสู่วิปัสสนา

สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน

จะเริ่มต้นขึ้นมาบอกว่า มันวิปัสสนาๆ

มันจะเป็นวิปัสสนาก็ได้ จะเป็นอะไรก็ได้ มันก็แค่ชื่อ แค่ชื่อไอ้สมมุติไว้ให้มันเป็นอะไร มันจะสมมุติอย่างไรก็เรื่องของมันเถอะ แต่ทำให้มันเป็นความจริงของเราขึ้นมา เพราะอะไร เพื่อความสุขความสงบของเราขึ้นมาไง

ถ้ามีความสุขความสงบแล้ว เวลาฝึกหัดปฏิบัติไปมันมีหนทาง แต่ถ้ามันอั้นตู้ มันทุกข์มันยากขึ้นมาแล้ว เวลาจิตมันเสื่อมนะ คนที่ประพฤติปฏิบัติมามันจะรู้ เวลาจิตมันเสื่อมนะ มันแหยง เห็นทางจงกรมนี่ผวาเลย

แต่ถ้าคนมีจริตนิสัยนะ มันจะผวาขนาดไหน เราก็ต้องทำให้ต่อเนื่อง ทำให้เป็นจริตเป็นนิสัย

เวลาจิตมันเสื่อม เวลามันเห็นแล้วมันผวานะ เวลาถ้ามันผวา แล้วทำอย่างไรให้ต่อเนื่องขึ้นไปล่ะ

แล้วถ้าไม่มีวาสนาก็สึกหาลาเพศไป ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติก็เลิกรากันไป แล้วเวลาไปทุกข์ไปยากก็กลับมาปฏิบัติใหม่

มันไม่มีหนทางไปที่ไหนหรอก มัคโค ทางอันเอก มีสายทางนี้สายทางเดียวเท่านั้นที่จะชำระล้างกิเลสในหัวใจของสัตว์โลก

แล้วชำระล้างมันไปทำไมล่ะ ทำไมต้องชำระล้างด้วย อยู่อย่างนี้ไม่ได้หรือ

อยู่อย่างนี้ก็ได้ ถ้ามันทุกข์เจียนตายอยู่นี่ไง เพราะมันทุกข์เจียนตายอยู่นี่ เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา การเกิดเป็นมนุษย์เป็นอริยทรัพย์ ชีวิตนี้มีคุณค่ามากนะ แล้วชีวิตนี้จริงตามสมมุติไง

คนเกิดมาทั้งหมด ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง ไม่มีสิ่งใดคงที่ ไม่มีใครเป็นเจ้าของสมบัติใดๆ ทั้งสิ้น มันเป็นสมบัติสาธารณะ ไม่มีใครเป็นเจ้าของ แต่มันก็พยายามสมมุติขึ้นมาให้เป็นไง เกิดรัฐชาติ เกิดค่าเงิน เกิดสกุลเงิน เกิดทุกอย่าง แต่สกุลเงินใดๆ ก็แล้วแต่นะ ทองคำ แร่ธาตุ แร่ธาตุนี้เป็นสากลเลย แล้วเป็นของใครล่ะ

©2026 sa-ngob.com

มันไม่พลัดพรากจากเรา เราก็พลัดพรากจากเขา มันต้องเป็นของพลัดพรากอยู่วันยังค่ำ

ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด

แล้วเกิดมาที่ว่าเป็นอริยทรัพย์ๆ เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนาไง แล้วมีอำนาจวาสนา เพราะมีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนา ออกประพฤติปฏิบัติกัน เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาจะเอาความจริง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนามารื้อสัตว์ขนสัตว์ก็รื้อหัวใจของสัตว์โลก หัวใจของสัตว์โลก เวลามาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราก็พยายามจะทำความสงบใจขึ้นมา ก็เพื่อจะหาหัวใจของเรา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนารื้อสัตว์ขนสัตว์ รื้อหัวใจของสัตว์โลก แล้วสัตว์โลกที่มีอำนาจวาสนา สัตว์โลกที่มีสติมีปัญญา สัตว์โลกที่จะประพฤติปฏิบัติขึ้นมาพยายามทำความสงบของใจเข้ามาๆ ใจสงบมีมากน้อยขนาดไหนก็อยู่ที่วาสนาของเรา

แล้วอยู่ที่วาสนาของเรา มีครูบาอาจารย์ขึ้นมา วัดปฏิบัติๆ เวลา ๒๔ ชั่วโมง ปฏิบัติตลอดเวลาไง เราปลีกเนื้อปลีกตัว เราจะปฏิบัติตอนไหนก็ได้ ถ้ามันเข้าด้ายเข้าเข็มนะ มันจะเริ่มต้นให้เราหมั่นเพียร แต่ถ้ามันเริ่มเสื่อมนะ มันไม่เอาไหนนะ รู้ได้เลย มันจะสุมหัวกันนั่นน่ะ ถ้าสุมหัวกัน นั่นมันช่องทางของกิเลส กิเลสมันจะสุมหัวกันน่ะ

นี่ไง เวลาในวงกรรมฐานนะ สัลเลขธรรม พูดแต่เรื่องศีลเรื่องธรรม พูดแต่เรื่องมรรคเรื่องผล ถ้ามรรคผลมันมาจากไหน

มันมาจากสัปปายะไง สถานที่เป็นสัปปายะ ก็แยกจากกันไป อาหารเป็นสัปปายะ หมู่คณะเป็นสัปปายะ ครูบาอาจารย์เป็นสัปปายะ ๒๔ ชั่วโมง เรามีเวลา โอกาสประพฤติปฏิบัติตลอดเวลา นี่ไง ทางของสมณะเป็นทางกว้างขวาง ทางของนักปฏิบัติเป็นทางกว้างขวางไง

แล้วคนเรานะ ๑๐๐ ปี ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด แล้วที่มันไม่รู้ เวลากุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา กรรมมันจะให้ผลเมื่อไหร่ไง

เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา เวลามันทุกข์มันยากขึ้นมา ชีวิตนี้มันจะยืนยาวตลอดไปใช่ไหม มันไม่มีการสิ้นสุดลงเลยหรือ มันประมาทได้ขนาดนั้นหรือ

ภิกษุทั้งหลาย เธอจงพิจารณาสังขารด้วยความไม่ประมาทเถิด

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้สอนให้เราประมาทเลินเล่อกับชีวิต ไม่ได้สอนให้ประมาทกับการประพฤติปฏิบัติไง

©2026 sa-ngob.com

เวลาครูบาอาจารย์ของเรา เวลาขาดสติ ซากศพเดินได้ ขาดสติขาดสตัง ขาดการควบคุมดูแลรักษา นี่มันใช้ไม่ได้แล้ว มันไม่ใช่นักรบ มันเป็นผู้ที่ประมาท

แต่ถ้าเอาจริงเอาจังขึ้นมา เราทำความเป็นจริงเป็นจังของเราขึ้นมา นี่เป็นจริงเป็นจังขึ้นมา เพราะเรามีเป้าหมายของเราไง เราพยายามทำความสงบใจของเราเข้ามา ทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจสงบระงับ ถ้ามันจะรู้เห็นสิ่งใด มันก็รู้เห็นตามจริตนิสัยของตน ถ้ามีวาสนานะ มันปฏิเสธทั้งนั้นน่ะ

สิ่งที่รู้ที่เห็นมันเป็นนิมิต เพราะว่าจิตมันไม่สงบก็เกือบเป็นเกือบตาย จิตสงบ เราทำเพื่อสัมมาสมาธิ ถ้ามันเกิดนิมิต มันจะออกรู้ออกเห็นสิ่งใดต่างๆ ไม่เอาๆ ไม่เอาทั้งนั้น มันไปเอาแล้วมันเสื่อมสภาพ มันใช้ของมันไปไง

แต่ถ้าคนไม่มีวาสนา แล้วก็กระแสสังคม กระแสโลกไง เห็นนิมิต มีครูบาอาจารย์มาอบรมบ่มเพาะ มีครูบาอาจารย์มาสอนในสมาธิ

ไม่เห็นเป็นชิ้นเป็นอันเลย

เวลาเป็นชิ้นเป็นอันขึ้นมาจริงๆ นะ เวลาครูบาอาจารย์ท่านเล่าไง หลวงปู่ฝั้น หลวงปู่ฝั้นท่านขึ้นไปหาหลวงปู่มั่นใช่ไหม เวลาขึ้นไปหาหลวงปู่มั่น ท่านไปกับหลวงปู่อ่อน เวลาขึ้นไปถึงวัดเจดีย์หลวง หลวงปู่มั่นมารับที่เจดีย์หลวงเลย หลวงปู่ฝั้นยังงงเลย

“อาจารย์ อาจารย์มาได้อย่างไร”

“ก็มารับท่านไง ก็มารับท่านนั่นแหละ"

นี่ไง เวลามารับท่านขึ้นไป แล้วเข้าไปอยู่พร้าว อยู่ในป่าด้วยกัน อยู่ในป่าด้วยกันประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาครูบาอาจารย์ท่านก็อยากจะไปเที่ยวที่นู่น อยากจะไปเที่ยวที่นี่ เพราะใครไปแล้ว ไปก็ไปเที่ยวใช่ไหม หลวงปู่ฝั้นท่านอยู่ที่โคราช เวลาท่านขึ้นไป ท่านก็อยากไปเที่ยวของท่านไง

ท่านไม่ให้ไป หลวงปู่มั่นไม่ให้ไป ที่นี่ดีที่สุด ที่นี่

หลวงปู่ฝั้นท่านก็เคารพบูชาของท่าน เพราะท่านห่างครูบาอาจารย์ของท่านมาพักใหญ่แล้ว ท่านว่าที่นี่ดี ที่นี่ดีก็นั่งสมาธิเต็มที่ พยายามทำของท่าน เพราะท่านมีอำนาจวาสนาของท่านไง เวลาจิตมันลงนะ พอจิตมันลง พอจิตมันลง โอ้โฮ! มันสว่างไปหมดเลย พอมันสว่างไปหมดเลย หันไปดูหลวงปู่มั่นนะ อู้ฮู!

©2026 sa-ngob.com

ท่านมาเล่าให้หลวงตาพระมหาบัวฟัง พระมหาบัวท่านมาพูดตลอดเวลา แล้วมาพูดตลอดเวลา คนที่เป็น คนที่ได้ผ่านขั้นผ่านตอนจะรู้ได้ว่ามันอยู่ตรงไหนๆ บุคคลคู่ที่ ๑ คู่ที่ ๒ คู่ที่ ๓ คู่ที่ ๔ อำนาจวาสนาของจิตมันมีกำลังมากน้อยขนาดไหน

นี่ไง เวลากายกับใจมันแยกออกจากกัน สว่างหมดเลย หันลงไปดูหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นจ้องมองอยู่แล้ว

มันเห็นๆ มันรู้ๆ ถ้าความจริงเป็นความจริง คนที่มีอำนาจวาสนา จิตใจที่มีคุณงามความดี จิตใจที่เป็นธรรมๆ มันถึงกันไง ใจถึงใจ อริยสัจเป็นอริยสัจ มันมีหนึ่งเดียว ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ นิโรธด้วยมรรค ๘ ทางสัจจะความจริงไง

เวลาเช้าขึ้นมาจะไปทำข้อวัตร ธรรมดาท่านก็อยู่ในกระต๊อบนั่นน่ะ วันนั้นไป ท่านมายืนขวางเลย

“เห็นไหม จะไปนู่น จะไปนี่ จะไปนู่น จิตมันส่งออกตลอด ผมดูท่านทั้งคืนเลยนะ”

เวลามันหมอบราบคาบแก้ว หลวงปู่มั่นมาสอนในสมาธิ หลวงปู่มั่นมาสอนในจิต มี มีแต่คนที่มีอำนาจวาสนา มีคุณธรรม

ที่เป็นว่าสอนทางจิต จิตมันสอน

ไอ้ขี้ครอก อ้างไปร้อยแปด กิเลสทั้งนั้น กิเลสมันนึกเอาไง มันมีอะไรเป็นชิ้นเป็นอัน มันมีอะไรไปยืนยัน ยืนยันว่าอันนั้นมันเป็นความจริง

ถ้าความจริงๆ ถ้าความจริง ศีล สมาธิ ปัญญา พรหมจรรย์นี้เพื่อพรหมจรรย์ พรหมจรรย์นี้เพื่อความสุขสงบ พรหมจรรย์นี้เพื่อแก้ไขกิเลส พรหมจรรย์นี้ไม่ใช่เพื่อจะไปเทศน์อบรมบ่มเพาะใคร พรหมจรรย์นี้ไม่ใช่แก้ทิฏฐิมานะของใคร พรหมจรรย์นี้ไม่ใช่จะเหยียบย่ำทำลายใครทั้งสิ้น พรหมจรรย์เพื่อพรหมจรรย์ ความเป็นพรหมจรรย์ไง

เวลา “สอนทางจิต ไม่ต้องไปหาครูบาอาจารย์”

อะไรแก๊ก เสียงอะไรเล็กน้อย "มาแล้วๆ"

ส่งโรงพยาบาลหมดล่ะ

ฉะนั้น เวลาจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมาตามความเป็นจริง ถ้ามีอำนาจวาสนาของเรา เราทำของเราตามความเป็นจริงของเรา ถ้าตามความเป็นจริงของเรา สิ่งที่เป็นจริงๆ อริยสัจมันมีหนึ่งเดียวเท่านั้นแหละ เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านมีอำนาจวาสนานะ สิ่งนี้เป็นจริง

©2026 sa-ngob.com

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะฟังธรรมของพระอัสสชิแล้วได้เป็นพระโสดาบัน ไปหาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เอหิภิกขุ บวชให้ บวชแล้วให้ฝึกหัดภาวนาต่อเนื่องไป

พระโมคคัลลานะเป็นพระโสดาบัน นั่งสัปหงกโงกง่วง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปโดยฤทธิ์เลย ไปโดยฤทธิ์ เหมือนกับคู้แขนเหยียดแขนถึงหมดแล้ว คู้แขนและเหยียดแขน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๓ โลกธาตุ ไปอยู่ต่อหน้าพระโมคคัลลานะ

“โมคคัลลานะ ถ้าเธอง่วงเหงาหาวนอน ให้เอาน้ำลูบหน้า ให้ตรึกในธรรม ให้แหงนดูดาว แล้วถ้ามันง่วงก็นอนซะ หายง่วงตื่นขึ้นมาแล้วค่อยปฏิบัติต่อเนื่องกันไป”

สอนพระโมคคัลลานะ ๗ วัน พระโมคคัลลานะเป็นพระอรหันต์ พระสารีบุตร ๑๔ วัน ไปโดยฤทธิ์ๆ ถ้าเป็นฤทธิ์ไง มีฤทธิ์มีเดชไง มีอำนาจวาสนาไง ถ้ามีอำนาจวาสนา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จมาโดยฤทธิ์โดยเดช พระโมคคัลลานะรู้หมดล่ะ

แล้วเวลาอบรมบ่มเพาะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการ เทวดา อินทร์ พรหม ภาษาใจๆ ไม่ต้องอ้าปากด้วย รับรู้ได้หมด จิตมหัศจรรย์ขนาดนั้นน่ะ ถ้าคนเป็นความจริงไง

แต่นี่ของเรามันเป็นเท็จ มันเป็นเท็จ กิเลสมันจดจ่อ เวลาที่ทำสมาธิไม่ได้ มันก็เป็นกิเลสเต็มตัว กิเลสร้อยเปอร์เซ็นต์ กิเลสทั้งหมดเลย ตัณหาความทะยานอยาก แล้วไม่ได้ดั่งใจทั้งสิ้น

มีศีลมากรอง มีรั้วรอบขอบชิดไง พยายามทำความสงบของใจเข้ามา ทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจสงบระงับเข้ามา สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี มันมีที่พึ่งที่อาศัย มันมีที่พักที่อาศัย

ไอ้ที่รู้ที่เห็น มันเห็นโดยจริตนิสัย โดยเวรโดยกรรมทั้งสิ้น มันไม่เป็นข้อเท็จจริงหรอก เพราะจิตไม่เห็นกิเลสไง

เวลาจิตมันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง มันเห็นกิเลสนะ มันรู้จักเลยว่ากิเลสเป็นอย่างไร แล้วถ้ามันเห็นกิเลส มันรู้จักกิเลส กิเลสมันจดจ่อ จดจ่อต่อเนื่อง มันพยายามครอบงำอย่างไร มันจะได้มีโอกาสได้พิจารณามัน

ถ้าไม่รู้จักกิเลส ไม่รู้จักตัณหาความทะยานอยาก ไม่รู้จักสมุทัย ไม่รู้จักอะไรเลย

เฮ้ย! ภาวนาอะไรวะ

คนเจ็บไข้ได้ป่วยนะ เวลาไปหาหมอ หมอยังรู้ว่าเป็นโรคอะไร แล้ววิธีการแก้ไข แก้ไขอย่างไร เพราะมันต้องแก้ไขตามแต่เฉพาะโรคนั้น

©2026 sa-ngob.com

นี่ก็เหมือนกัน หลวงปู่มั่นท่านเทศน์ เทศน์เฉพาะบุคคลนะ เวลามีครูบาอาจารย์ขึ้นไปถามปัญหาขึ้นมา ท่านจะแก้ก่อน พอแก้จบแล้ว แก้เฉพาะคนคนนั้น คนคนนั้นคือจริตนิสัยของแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน สุดท้ายแล้ว รวม

รวม หมายถึงพระทั้งหมดในวัด แล้วเอาเหตุนั้น เนื่องจากเหตุนั้น เทศนาว่าการไปเลยเพื่อสงฆ์ทั้งหมด เพราะกิเลสเหมือนกัน แต่จริตนิสัยไม่เหมือนกัน

ฉะนั้น เวลาอบรมบ่มเพาะเฉพาะบุคคลๆ เวลาสอนนะ ของใครของมัน แล้วถ้ามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา มันจะเป็นจริงเป็นจังขึ้นมาในหัวใจดวงนั้น ถ้ามันเป็นจริง

ถ้ามันเป็นเท็จ เป็นเท็จก็กิเลสมันหลอกไง แล้วถ้ามันหลอก มันก็ปลิ้นมันปล้อนไง กิเลสมันจดจ่อ เผลอไม่ได้ เผลอ ทันที เพราะอะไร เพราะถ้าจิตมันสงบระงับแล้วฝึกหัดใช้สติปัญญาลองดูสิ สมาธิมันอ่อนลง จบเลย

ระหว่างที่เป็นปัญญากับสัญญา มันต่างกันตรงไหน

เวลามันเป็นปัญญา รู้ได้ทันทีเลย เป็นปัญญา เป็นปัญญาเพราะอะไร เพราะพิจารณาด้วยปัญญามันทะลุปรุโปร่ง มันมีความสุขความสงบในหัวใจของมัน มันก็เป็นครั้งเป็นคราว

เวลามันปล่อย ปล่อยก็เป็นเรื่องธรรมชาติ มันปล่อยด้วยภาวนา คนที่เข้าใจผิด แล้วเวลาพิจารณาด้วยความถูกต้องชอบธรรม มันก็ปล่อย เหมือนกัน เวลาคนที่ไม่รู้ ศึกษาเล่าเรียนมันก็รู้ก็จบ แล้วอย่างไรต่อ

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าสติปัญญา เวลามันปล่อย ปล่อยอะไรวะ ปล่อยมันก็คือปล่อย ปล่อยมันก็เป็นปัญญาอบรมสมาธิไง มันมีอะไรอีก มันไม่เห็นมีอะไรเป็นชิ้นเป็นอันเลย

ถ้าเป็นชิ้นเป็นอัน มันต้องรู้ต้องเห็นของมันสิ เห็นกายๆ อุปาทานทั้งนั้นน่ะ ตรรกะมันก็ได้มันไม่เป็นตามความเป็นจริงหรอก

ถ้าเป็นตามความจริง มันทดสอบได้ เห็นกาย อุคคหนิมิต วิภาคะ มันแยกส่วนขยายส่วนมันเห็นเลย ไตรลักษณ์ มันเป็นไตรลักษณ์เลย ไตรลักษณ์ต่อหน้านี้เลย แล้วไตรลักษณ์ที่เป็นไตรลักษณ์ขึ้นมาด้วยภาวนามยปัญญา ปัญญามันแยกแยะไง

ร่างกายนี้มันไม่ใช่ของเรา ร่างกายนี้ควบคุมมันไม่ได้ ร่างกายนั้นแปรสภาพตามแต่เวลาของแต่ละบุคคล ชราคร่ำคร่า วันเวลาเสื่อมสภาพขนาดไหน แต่ถ้ามันเป็นสัมมาสมาธิขึ้นมา มันเป็นปัจจุบันนั้นเลย มันเสื่อมสภาพให้เห็นให้ชัดเจนในปัจจุบันนั้นเลย มันไม่ต้องอาศัยเวลา มันไม่ต้องอาศัยความเสื่อมสภาพนั้นมาเป็นการจินตนาการว่ามันจะเป็นสภาพแบบใดไง มันไม่

©2026 sa-ngob.com

ต้องอาศัยทางวิชาการว่า คนตายไปแล้ว ๗ วันก็จะเน่า มันก็จะผุ คนตายไปแล้วมันก็จะซึมจะซาบ มันก็จะแปรสภาพของมันไป นั่นน่ะทฤษฎี นั่นน่ะปัญญาที่เทียบเคียง

แต่ถ้ามันเป็นปัจจุบัน มันเห็นชัดๆ ครับ พับๆๆๆ เลย มันสะเทือนใจๆ โอ้โฮ! ขนพองสยองเกล้า ถ้ามันเป็นภาวนามยปัญญาตามข้อเท็จจริง

พิจารณากายๆ พิจารณากายก็ให้กิเลสมันจูงจมูกไปไง กิเลสมันจดจ่อต่อเนื่อง จะทำอะไร กิเลสมันมีส่วนร่วมทั้งสิ้น

สิ่งที่จะเป็นชิ้นเป็นอันขึ้นมาได้ สัมมาสมาธิ

กลับมาทำความสงบของใจ กลับมาทำความสงบของใจ ถ้าใจสงบ ใจสงบได้คือกิเลสมันสงบตัวลง กิเลสสงบตัวลงถึงเป็นสัมมาสมาธิ สัมมาสมาธิคือจิตที่มีกำลังขึ้นมา เพราะมันเป็นอิสระของมัน

แต่ถ้ามันมีกิเลส มันเสื่อมสภาพต่างๆ มันไม่มีกำลังของมัน มันเสื่อมสภาพ แล้วทีนี้โดยวาสนาของตัวมันขี้เกียจขี้คร้าน “สมาธิก็เป็นสมาธิ สมาธิก็ว่างๆ ก็เราก็ว่างๆ เราก็มีสมาธิ เราก็ใช้ปัญญาของเราอยู่ปัจจุบันนี้ไง”

กิเลสมันจดจ่อต่อเนื่อง กิเลสมันพลิกมันแพลง เอ็งไม่รู้เท่าทันมันเลยหรือ เฮ้ย! ไม่มีสติปัญญาทดสอบเลยหรือ ไอ้นี่มันจริงหรือไม่จริงวะ

ถ้ามันจริงขึ้นมา มันเคยจริง มันเคยจริงต่อเมื่อใจเรายังเป็นปุถุชนคนหนา เวลามันเข้ามาศึกษาค้นคว้าแล้วเป็นธรรมะ มันตรึกในธรรมๆ มันก็เป็นความรู้ความเข้าใจ มันก็เป็นสัญญา เวลาสัญญาขึ้นมามันก็ซาบซึ้งๆ มันก็เป็นของมันอยู่อย่างนี้ แล้วภาวนา ภาวนาทำกันแค่นี้หรือหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านสอนกันแค่นี้ใช่ไหม

นี่ไง เวลาเขาบอก อบรมทางจิต

มันขี้เกียจ มันขี้คร้าน มันมักง่าย มันชิงสุกก่อนห่าม มันอยากได้ อยากได้ธรรม เห็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง

นี่ไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อาสวักขยญาณทำลายอวิชชาในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมๆ พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รัตนตรัย แก้วสารพัดนึก

แล้วเอ็งนึกอะไร เอ็งได้พลาสติก เอ็งได้แต่เศษฝุ่นนั่นน่ะ

©2026 sa-ngob.com

สิ่งที่ว่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอาสวักขยญาณทำลายอวิชชาเป็นสัจจะเป็นความจริง เวลาบรรลุธรรม สิ่งที่เป็นคุณธรรมในหัวใจไง กราบธรรมๆ คำทียิ่งใหญ่ ยิ่งใหญ่เพราะอะไร

๖ ปีนะ ปฏิบัติมาเต็มที่ อุทกดาบส อาฬารดาบสนะ ออกไปศึกษาเล่าเรียนกับเขา ได้สมาบัติ ๖ สมาบัติ ๘

สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี

สมาบัติ ๘ ปฐมฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน อากาสานัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะ เนวสัญญานาสัญญายตนะ เป็นสมาธิแล้วนะ มันยังเข้าสมาบัติสูงต่ำ มันมหัศจรรย์ของมันมากๆ

สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี

แล้วเจ้าชายสิทธัตถะได้สมาบัติ ๖ สมาบัติ ๘ มันก็เข้าสมาธินั่นแหละ แต่เวลามันถอยออกมาแล้วล่ะ มันถอยออกมาแล้วมันก็เป็นปกติธรรมดา แล้วมันคิดอะไรต่อเนื่องไป มันมีอะไรเป็นสมบัติ คนที่เข้าฌานเข้าสมาบัติ เข้าสมาธิ มันมีอะไรเป็นสมบัติ เพราะอะไร

สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา เพราะธรรมมันเป็นอนัตตา การกระทำนั้นมันเป็นอนัตตา ขณะที่ทำได้มันก็อยู่กับเรา ขณะที่ถอยออกมาก็จบไป พอจบไปแล้วมันก็เป็นปกติ แล้วมันสุขมันทุกข์ล่ะ คนมีกิเลสมันสุขหรือมันทุกข์

เวลาอยู่ราชวังขึ้นมา สามเณรราหุลเกิดแล้ว นี่บ่วงคอ บ่วงข้อมือ บ่วงเท้า บ่วงทั้งนั้นน่ะ สละจากโลก แล้วออกมาประพฤติปฏิบัติ มันทุกข์ไหม สิ่งที่มันทุกข์ เวลาปฏิบัติเข้าไป จิตที่เข้าไปสัมผัสสิ่งใดที่ได้รู้ได้เห็นนะ มันจริงหรือมันเท็จ

สมาบัติ ๖ สมาบัติ ๘ สมาบัติ ๘ ก็อภิญญาน่ะ แล้วอภิญญา บุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ นั่นคืออะไร ปฐมยาม มัชฌิมยาม ยังไม่ปัจฉิมยาม ปัจฉิมยาม อาสวักขยญาณ ทำลายอวิชชา นั่นล่ะธรรมที่ยิ่งใหญ่

สิ่งที่มันยิ่งใหญ่ๆ วิมุตติสุข จบแล้ว นี่ไง เหนือวัฏฏะไง สิ่งที่ยิ่งใหญ่ ธรรมที่ยิ่งใหญ่

แล้วไอ้ขี้ทูดกุฏฐังอย่างเรา “สอนทางจิต หลวงปู่มั่นท่านมาอบรมบ่มเพาะ รู้หมดเลย”

กิเลสมันร้ายนัก กิเลสมันพลิกมันแพลง นี่มันเทียบวาสนาของคนไง วาสนาของคนมันอ่อนด้อย วาสนาของคนไม่มีอำนาจวาสนา ไอ้นี่มันเป็นสัญญาอารมณ์ มันเป็นสิ่งที่ว่ากิเลสมันงัดเอามาใช้ แล้วตัวเองไม่รู้จะอ้างอะไรไง อ้าง อ้างว่าสิ่งที่รู้ที่เห็นนะ อบรมบ่มเพาะทางจิต

©2026 sa-ngob.com

สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี สัมมาสมาธิเป็นสมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน แล้วถ้ามันเป็นจริงเป็นจังของมันขึ้นมานะ มันเป็นจริงเป็นจังของมันขึ้นมา ถ้ามันรู้มันเห็นของมัน กิเลสมันจดมันจ่อของมัน ถ้ามันจดมันจ่อ เราทำความสงบของใจเข้ามา ศีล สมาธิ ปัญญา

เวลากองทัพกิเลส เห็นไหม กองทัพกิเลสมันยิ่งใหญ่ กองทัพกิเลสมันบีบบี้สีไฟให้เราอยู่ใต้อำนาจของมันตลอดเวลา กองทัพธรรมๆ ขันธ์ ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มันไม่เคยยิ่งใหญ่ขึ้นมาสักที มันไม่เคยมีอำนาจวาสนาของมันขึ้นมาเลยไง

ทำความสงบของใจเข้ามา ทำความสงบของใจเข้ามา ใจมีสมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน เวลาถ้ามันน้อมไปสู่วิปัสสนาไง มันน้อมไปสู่วิปัสสนา ถ้าวิปัสสนา วิปัสสนาคือปัญญาที่รู้แจ้งแทงตลอดไอ้กิเลสมันจดจ่อต่อเนื่องนั่นน่ะ มัดคอมันเลย ลากมันออกมา

ไม่ใช่ให้มันลากเราเข้าไปในรูของมัน เวลามันลากเข้าไปนะ “สอนทางจิต โอ้โฮ! กำลังยิ่งใหญ่เลยล่ะ”

อ่อนด้อยนัก มันอ่อนด้อยเพราะว่าอำนาจวาสนา เวลาอำนาจวาสนานะ เวลาเป็นสัญญาอารมณ์น่ะยิ่งใหญ่ เหมือนทางโลกเลย ปาดหน้าก็ไม่ได้ บีบแตรก็ไม่ได้ มองหน้าก็ไม่ได้ ฆ่าเขาเลย ทำไมมันยิ่งใหญ่ขนาดนั้น

นี่ก็เหมือนกัน “ปฏิบัติธรรม บรรลุธรรมๆ”

โอ้โฮ! มันง่ายดายขนาดนั้นหรือ มันเป็นไปได้อย่างไร

ถ้ามันเป็นไปได้ ศีล สมาธิ ปัญญา

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นมีข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมาเป็นเครื่องอยู่ของใจๆ รักษามันให้เจริญงอกงามขึ้นมา เวลาจะบวชพระๆ ให้เป็นปะขาว เป็นปะขาวก่อน อบรมบ่มเพาะขึ้นมา ให้ท่องปาฏิโมกข์ให้ได้ ให้ฝึกหัดตัดเย็บจีวรของตนให้เป็น แล้วให้ฝึกหัด นี่เครื่องอยู่ของใจ เครื่องอยู่ของใจทั้งสิ้น

แล้วเครื่องอยู่ของใจ ถ้ามันได้แล้ว มันทำเป็นทั้งหมด เวลาบวชเป็นพระแล้วมันไม่ต้องวิตกกังวล นี่มันตัดกิเลสไปเยอะแยะเลย ถ้ามันทำสิ่งใดไม่เป็น ทำสิ่งใดไม่ได้ ต้องพึ่งพาอาศัยคนอื่นทั้งสิ้นไง

นี่ก็เหมือนกัน จิตมันเป็นสัมมาสมาธิไม่ได้ จิตมันตั้งมั่นขึ้นมาไม่ได้ มันต้องอาศัยคนอื่นทั้งสิ้นใจไง แล้วอาศัยอะไร อาศัยกิเลส กิเลสมันก็จดจ่อต่อเนื่องตลอดเวลา มันก็ลากจูงไปไง

©2026 sa-ngob.com

เอาสิ่งนั้นน่ะ เอาแค่บริขาร เอาแค่ความเป็นอยู่มาหลอกมาล่อ เอาแค่ความเป็นอยู่มาพลิกมาแพลงให้กิเลสมันฟูขึ้นมาๆ ทำไมอ่อนด้อยขนาดนั้น

ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมา เราฝึกหัดให้มันเป็นจริงขึ้นมา ฝึกหัดให้เป็น เวลาทำเป็น เป็นมาตั้งแต่การเลี้ยงชีพด้วยปลีแข้ง ธรรมและวินัยศึกษาจากครูบาจารย์ ให้ฝึกหัดจนทำของเราได้ ทำของเราเป็นแล้ว มันทำได้ ทำเป็นแล้ว

ไม่ใช่ทำได้ทำเป็นแล้วอหังการ ทำได้ทำเป็นแล้วประมาทเลินเล่อไง

“ภิกษุทั้งหลาย เธอจงพิจารณาสังขารด้วยความไม่ประมาทเถิด”

ทำเป็นทำได้แล้วเพื่อจะปิดกันไม่ให้กิเลสมันฟูขึ้นมา ไม่ให้มันเหยียบย่ำทำลายเราไง แล้วเราก็ฝึกหัดปฏิบัติ ทางจงกรม การนั่งสมาธิภาวนา ทางของสมณะเป็นทางกว้างขวาง ๒๔ ชั่วโมง

การกระทำที่ไม่ได้ผลเพราะไม่ได้ปฏิบัติต่อเนื่อง ปฏิบัติต่อเนื่องคือการการปฏิบัติสม่ำเสมอ ความสม่ำเสมอต้นเสมอปลาย ความเสมอต้นเสมอปลาย รักษา รักษาด้วยสติ คำบริกรรมของเราให้มีไว้ มันจะเสื่อมมันจะถอยไปขนาดไหนนั่นมันเรื่องของเขา

เรื่องของเรา ธรรมทั้งหลายมาจากเหตุๆ ถ้าเหตุของเรา เรามีขันติธรรม เรามีความเพียร เรามีความวิริยะ เรามีความอุตสาหะ ให้มีความชอบธรรมขึ้นมาด้วยเหตุผลของเรา เหตุผลที่สมบูรณ์แบบของมัน มันจะเสื่อมก็ให้มันเสื่อมไป แล้วถ้ามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา ให้มันเป็นจริงเป็นจังต่อหน้า

ไม่ต้องสอนทางจิต สอนจากการกระทำนี่แหละ กระทำซึ่งๆ หน้านี่แหละ ไม่ต้องอบรมบ่มเพาะทางจิตหรอก อบรมบ่มเพาะทางจิตคือไม่ได้ทำอะไรเลยไง ไม่ได้ทำอะไรเลย เพ้อเจ้อเพ้อฝัน แล้วอ้างอิงว่าจะได้

แต่ถ้าเป็นจริงนะ เป็นจริงเป็นจัง คนที่มีอำนาจวาสนาเขาทำจนสมบุกสมบันขนาดไหน เวลาขึ้นมาแล้ว ช้างกระดิก งูแลบลิ้นนั่นน่ะ เวลาช้างจะกระดิกหู งูจะแลบลิ้น งูก็ต้องสมบูรณ์แบบนะ พญาจงอางนั่นน่ะ ช้างก็ช้างสี่ขา มีงวงมีงาพร้อมนู่นน่ะ

ศีล สมาธิ ปัญญา มันสมบูรณ์แบบของมัน

หลวงปู่ฝั้น ไม่อย่างนั้นหลวงปู่มั่นท่านจะมารับถึงวัดเจดีย์หลวงหรือ

“ท่านอาจารย์มาทำไม”

©2026 sa-ngob.com

“ก็มารับท่าน ก็มารับท่านนั่นแหละ”

“รับไปไหน”

“รับไปป่าไง”

“จะไปเที่ยว”

“ไม่ให้ไป ไม่ให้ไป”

เพราะไป มันก็ส่งออกไปเรื่อย

ไม่ให้ไปๆ

เวลามันลง กายกับใจนี้แยกหมดเลย สว่างหมดเลย

ที่ไหนมันดีล่ะ ที่ไหนมันดีกว่าหัวใจตนล่ะ

อ้างไปร้อยแปด สอนทางจิต รู้ไปหมด

สมาธิยังทำไม่เป็น เอาจิตไหนมาสอน ใครจะรับวุฒิภาวะอย่างนั้นได้อย่างไร มันเป็นจริงหรือ มันไม่เป็นจริงเพราะว่ากิเลสมันจดจ่อ มันจ่อทุกแง่ทุกกระทง ทุกสิ่งอย่างที่ตัวเองจะเจริญงอกงามขึ้นมา

ทั้งๆ ที่บวชมาเป็นพระ แล้วกำลังจะประพฤติปฏิบัติให้มันเป็นความจริงขึ้นมา หยิบจับต้องสิ่งใดให้เป็นความจริงไม่เป็นชิ้นเป็นอันสักอัน

ถ้าเป็นชิ้นเป็นอัน สมถะคือสมถะ สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน แล้วถ้าพิจารณาไปนะ ตั้งแต่ปุถุชน กัลยาณชน ถ้าเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง บุคคลคู่ที่ ๑ ถ้ามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา ตทังคปหานมันปล่อยวางแล้วปล่อยวางอีก ปล่อยวางเพราะมีการฝึกหัด

การพิจารณาของเรา พิจารณากาย พิจารณาเวทนา พิจารณาจิต พิจารณาธรรม พิจารณาสิ่งใดก็ได้ การพิจารณาแล้ว พิจารณาอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วมันคุ้นชิน เวลาคุ้นชิน กิเลสมันร้ายกาจนัก มันตลบหลัง มันเคยคุ้นเคยชินขึ้นมา ความคุ้นชิน เห็นไหม

ในอภิธรรมบอกไว้เลย เวลาไปเที่ยวป่าช้า ให้ขึ้นไปทางเหนือลม อย่าขึ้นไปใต้ลม ถ้าใต้ลม ได้กลิ่นขึ้นมา จบแล้ว มันไขว้เขวตั้งแต่เริ่มต้น ถ้าเป็นเหนือลมๆ ถ้าเหนือลมขึ้นมา เรายังไม่ได้กลิ่น เราเป็นผู้ที่แสวงหา เป็นผู้ที่จะฝึกหัด เป็นผู้ที่จะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ไม่มีสิ่งใดให้มันตัดทอนกำลังของเราก่อน เราเข้าไปแล้ว เราเห็นแล้วหลับตา หลับตาแล้ว ถ้านิมิตนั้นติด

©2026 sa-ngob.com

นี่ไง “สอนทางจิตๆ”

มึงเห็นอะไร มึงรู้อะไร เอาอะไรไปสอน นั่นแหละกิเลสมันสอน ไอ้สอนทางจิตๆ สอนทางสมาธิ กิเลสมันสอน กิเลสมันหลอก กิเลสมันหลอกเพราะกิเลสมันสอนอยู่ พอกิเลสมันสอนอยู่เวลาบอก นี่ล่ะครูบาอาจารย์สอนทางจิต แต่ความจริงนั่นน่ะกิเลสมันจดจ่อ มันสอนอยู่ กิเลสมันสอน กิเลสมันพลิกมันแพลงขึ้นมายังไม่รู้ว่ากิเลสมันสอน

แต่ถ้าเป็นจริงเป็นจังขึ้นมานะ มันเป็นจริงเป็นจังเพราะมันมีทั้งผู้รับคำอบรมบ่มเพาะกับครูบาอาจารย์ที่เป็นจริง แล้วหลวงปู่มั่นยืนค้ำประตูเลย

“เป็นไง ผมมองท่านทั้งคืน”

แล้วไม่ได้เดินมา อยู่ที่กุฏินั่นน่ะ กระต๊อบนั่นน่ะ มาดูที่ไหนไม่ได้มาหรอก

“แต่ผมดูท่านทั้งคืนเลย”

นี่เวลาครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมท่านสนทนาธรรมกันมันเป็นข้อเท็จจริง

ไอ้เรากิเลสมันหลอก กิเลสมันหลอก มันออดมันอ้อน

เวลาเป็นจริง เวลาไปแล้ว ไปเที่ยวป่าช้า พิจารณาซากศพ แล้วพิจารณาซากศพ อย่าไปพิจารณาซากศพใหม่ พิจารณาซากศพใหม่ เดี๋ยวมันจะเกิดกามราคะ ให้เริ่มต้นพิจารณาจากซากศพที่เน่าที่เปื่อยก่อน แล้วพิจารณาแล้วมันติดตาไหม ติดตา หลับตามันยังมีไหม กลับไปที่พักของตน นั่นเห็นกาย เพราะมันติดตา เพราะมันเป็นจากภายใน มันไม่ใช่ซากศพที่ป่าช้าที่ไปเห็นนั่น

ซากศพที่ป่าช้านั่นน่ะธาตุ ๔ นั่นน่ะซากศพ แต่เวลามันติดเข้ามาในจิต หลับตาก็เห็น แล้วถ้ามันไม่เห็นล่ะ เวลาไม่เห็น ถ้าเดินไปกลับมันไกล ก็ให้เอาไม้คีบ อย่าไปคุ้นชิน

คุ้นชินแล้ว เออ! มันก็ธรรมดาไง

กิเลสมันร้ายนัก กิเลสมันพลิกมันแพลงตลอดเวลา

แล้วทำอย่างไรให้มันติดตาล่ะ ให้มันติดขึ้นมาจากจักขุญาณ

ถ้าตามันรู้มันเห็นของมันไง แล้วตามันจะรู้จะเห็นได้อย่างไร ถ้าจิตมันไม่มีสัมมาสมาธิ ไม่มีสมถะเป็นพื้นฐาน ถ้าพื้นฐาน พื้นฐานอย่างไร

©2026 sa-ngob.com

แล้วถ้าพิจารณาไม่ได้ เห็นไหม พิจารณาเวทนา พิจารณาจิต พิจารณาธรรมก็ได้ พิจารณาเป็นธรรมๆ พิจารณากายโดยไม่เห็นกาย พิจารณากายโดยสติโดยปัญญา

คนที่เป็นธรรม อริยสัจอันเดียวกัน พิจารณาสิ่งใดสิ่งหนึ่ง สิ่งใดสิ่งหนึ่งคือตามจริตนิสัยความถนัดของตน ไม่จำเป็นว่าต้องกาย ต้องเวทนา ต้องจิต ต้องธรรม

ไอ้ต้องกาย ต้องเวทนา ต้องจิต ต้องธรรม นี่เป็นระยะเวลาพิจารณาไปแล้ว กิเลสมันพลิกมันแพลง กิเลสมันจดจ่อต่อเนื่อง แล้วมันพลิกมันแพลง พิจารณากายไปสักพักหนึ่ง พอกลับมาพิจารณาแล้วมันไม่เอา ก็ไปพิจารณาเวทนา ถ้าเวทนาแล้ว เออ! มันใช้ได้ของมัน ถ้าพิจารณาแล้ว เวทนาขึ้นมาแล้วมันก็ไม่เจริญก้าวหน้า เรากลับไปพิจารณากายก็ได้ กลับมาพิจารณาจิตก็ได้ พิจารณาธรรมก็ได้ อะไรก็ได้ๆ สิ่งใดสิ่งหนึ่ง สิ่งใดสิ่งหนึ่งถ้าพิจารณาแล้วถ้ามันเป็นมัคโค มันเป็นทางอันเอก มันเป็นความเพียรชอบ พิจารณาแล้วมันเป็นชิ้นเป็นอัน พิจารณาแล้วความสุขในการภาวนามยปัญญามันปลอดโปร่งกว้างขวาง

ความสุขในสมาธิ ความสุขจากสมถะ ความสุขในสมาธิเป็นกรณีหนึ่ง เวลาเป็นสมาธิเป็นพื้นฐานแล้ว เวลามันใช้จากสัมมาสมาธิ สมถกรรมฐานยกขึ้นสู่วิปัสสนากรรมฐาน เวลามันสัมมาสมาธิแล้วบวกกับภาวนามยปัญญาเข้าไป โอ้โฮ! มันกระจ่างแจ้ง มันทะลุปรุโปร่ง มันเบากายเบาใจ มันยอดคนๆ เวลาจิตมันดีนะ จิตมันดีนี่อย่างกับเทวดา อินทร์ พรหม เพราะอะไร

เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น เทวดา อินทร์ พรหมมาฟังเทศน์ แต่ถ้าเป็นปุถุชนคนหนาเขาไม่เข้าใกล้ กลิ่นมนุษย์เหม็นมาก มนุษย์นี้คาวมาก แล้วกิเลสเจ้าวัฏจักร พวกพญามารในใจยิ่งเลวร้ายเข้าไปอีก ฉะนั้น เขาไม่มาใกล้เคียงเลย เขาไม่เฉียดมาเลย

แต่ถ้าเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น เขามานะ เขาอยากฟังธรรม อยากฟังธรรมทางอันเอก มัคโค หนทาง

เรามันมืดตื๊ดตื๋อไง แม้แต่เรียนธรรมวินัย เรียนปริยัติจบ เรียนจบแล้วจะออกช่องไหน จะเริ่มต้นอย่างไร จะทำตรงไหนก่อน

แต่เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ทำความสงบของใจเข้ามาสิ ดูแลรักษาจิตเราให้มันมั่นคงขึ้นมา

รักษาอย่างไรๆ

รักษาอย่างไร ก็สอนอยู่นี่ไง เวลาอบรมบ่มเพาะสอนอยู่นี่ กำหนดนะ พอกำหนดขึ้นมามันก็มีจิตกำหนด กำหนดลมก็เป็นอานาปานสติ เวลาพุทโธๆ มันก็เป็นพุทธานุสติ

©2026 sa-ngob.com

ถ้าปล่อยปละละเลยก็ไม่มีอะไรเลยเหมือนกัน ถ้าไม่ได้กำหนดอะไรเลย ไม่ได้ทำสิ่งใดเลย มันก็ว่างเปล่า ว่างๆ ว่างๆ ก็สมาธิไง ก็สมาธิแบบสอนทางจิตไง

สอนทางจิตคือไม่มีต้นไม่มีปลาย ไม่มีขอบไม่มีเขต ไม่มีสิ่งใดเป็นชิ้นเป็นอันเลยหรือสอนทางจิตแล้วแต่เอ็งพอใจที่เอ็งจะคาดหมายเอาใช่ไหม สอนทางจิต กิเลสมันจดจ่ออยู่ กิเลสมันปลิ้นมันปล้อนอยู่ มันพลิกมันแพลง นั่นน่ะกิเลสมันสอน

กิเลสมันสอน กิเลสมันถอนรากถอนโคนตั้งแต่เริ่มการปฏิบัติแล้ว เพราะมันบอกว่าสอนทางจิต ก็คือจบไง สอนทางจิตแล้วก็เดินต้อยๆๆ ตามกิเลสไปไง กิแลสมันก็พาไปไง สุดท้ายแล้วก็ซึมเศร้า สุดท้ายแล้วนั่นน่ะจิตเภท สุดท้ายแล้วก็ไปหาหมอ ไปหาหมอยังดีนะ ยังยอมรับว่าไปหาหมอ

มันจะไม่ยอมรับอะไรเลย มันจะเทศน์สอนทั่ววัฏจักรเลย

เทศน์สอน มันสอนไม่ได้หรอก ในเมื่อมันเป็นเจ้าวัฏจักร มันเป็นเรื่องของกิเลส เรื่องของมาร มันไม่ใช่เรื่องของธรรม

ธรรมมันยิ่งใหญ่ มันยิ่งใหญ่ตั้งแต่ชำระล้าง อาสวักขยญาณทำลายอวิชชา ทำลายเจ้าวัฏจักรในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ววิมุตติสุข เข้ามาอีกไม่ได้

เพราะบุคคลคู่ที่ ๑ สังโยชน์ ๓ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส เวลาสังโยชน์มันขาด ขาดคือนิโรธ เพราะอะไร เพราะทุกข์มันดับ ขาดหมด ดั่งแขนขาด กามราคะ ปฏิฆะอ่อนลง กามราคะ ปฏิฆะเวลามันขาดจากจิต นี่ไง ไม่เกิดบนกามภพ พระอนาคามีเกิดบนพหรมเท่านั้น รู้ได้อย่างไร

หลวงตา เวลาท่านไปเสียดอกนั่นน่ะ ไม่อยากตายๆ เพราะรู้ว่ามันจะเกิดอีก เพราะรู้ รู้ๆ อยู่แก่ใจ ถ้ามันเป็นมรรคเป็นผล มันเป็นบุคคลคู่ที่ ๑ คู่ที่ ๒ คู่ที่ ๓ คู่ที่ ๔ มันมีเหตุมีผลของมัน

ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ นิโรธ ดับหมด ด้วยมรรค ๘ แล้วมันเป็นสัจจะเป็นความจริงไง

แล้วเป็นสัจจะเป็นความจริง ใครสอน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอน ธรรมและวินัยสอน ธรรมและวินัยเป็นศาสดาแล้วที่เป็นปัจจัตตัง สันทิฏฐิโก สันทิฏฐิโกรู้จำเพาะในใจอันนั้น กาลามสูตร ไม่ให้เชื่อใคร ไม่ให้เชื่อ ถ้าใจมันเป็น แล้วถ้าใจมันเป็น มันเทียบได้ มันเทียบกับครูบาอาจารย์นั่นแหละ ถ้าพูดอย่างนี้ใช่ อันนี้ ขั้นนี้ คู่นี้ ชัดเจน

©2026 sa-ngob.com

แต่ถ้ามันไม่มี สอนทางจิต จิตเวช สอนจิตเภทนู่น ถ้าสอนทางจิตน่ะ

ถ้ามันจะเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา สอนโดยเรา หมั่นเพียรโดยเรา สัมมาสมาธิให้มันเป็นสัมมาสมาธิ แล้วถ้าฝึกหัดใช้ปัญญาๆ ใช้ให้มันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา ถ้าเป็นจริงขึ้นมา สุตมยปัญญา จินตมยปัญญา ภาวนามยปัญญา มันชัดเจนนะ มันชัดเจนแต่ผู้ที่ปฏิบัตินี่ ถ้ามันจะเป็นบุคคลคู่ที่ ๑ ถ้ายกขึ้นสู่คู่ที่ ๑ โสดาปัตติมรรคนั่นแหละ นั่นน่ะภาวนามยปัญญามันจะเป็นข้อเท็จจริง แล้วถ้ามันเสื่อม จบแล้ว

เวลามันเสื่อม มันไปไม่ได้ เวลามันเสื่อมนะ มันเสื่อม เสื่อมจากสมาธิเสื่อม สมาธิเป็นฐาน แล้วปัญญามันเกิดบนสมาธินั้น แล้วสมาธิมันอ่อนด้อย ปัญญานี้มันก็เป็นสัญญา พอปัญญานี้เป็นสัญญา แล้วภาวนามยปัญญามันจะไปต่อเนื่องอย่างไร

สุตมยปัญญา ก็เราเรียนมาเราก็รู้ จินตนาการ จินตมยปัญญา จินตนาการด้วยสมาธิ จินตนาการด้วยสอนทางจิตๆ จินตนาการทั้งนั้นน่ะ จินตนาการโดยกิเลส กิเลสมันสอน

ไม่ใช่สอนทางจิตหรอก กิเลสสอน สอนโดยการจินตนาการ จินตนาการโดยกิเลส จินตนาการซ้ำ จินตนาการซาก จินตนาการอยู่กับที่ ถ้าไม่ถึงกับสติแตก มันก็จินตนาการอยู่อย่างนั้นน่ะ

แต่ถ้ามีอำนาจวาสนาขึ้นมา วางให้หมด แล้วทำความสงบของใจให้มั่นคงขึ้นมา สัมมาสมาธิเป็นพื้นฐานที่ดีงามขึ้นมาแล้ว เวลาเกิดปัญญาๆ เราจะรู้เลยว่าภาวนามยปัญญามันเป็นแบบนี้

ถ้าคนไม่เคยรู้จักภาวนามยปัญญา ไม่เคยรู้เคยเห็น เวลาพิจารณาไปแล้วมันปล่อยวางอย่างไร เวลาปล่อยวาง ปล่อยวางอย่างไร

แล้วปล่อยวาง ขิปปาภิญญาที่ตรัสรู้ง่ายๆ มันไปแล้วมันชำระล้างได้ แต่โดยทั่วไป ถ้ามันขิปปาภิญญาที่มันปฏิบัติง่ายรู้ง่าย มันก็มีวาสนา มันก็ต้องรู้ต้องเห็นชัดเจนของมันสิ

ไอ้นี่มันไม่รู้ไม่เห็นของมันขึ้นมา แล้วมันก็ว่างเปล่าไง ปัญญาใช้ไปรอบหนึ่งแล้วมันก็จับต้นชนปลายไม่ได้ มันไม่ชัดไม่เจนของมันขึ้นมา มันก็เลยว่าภาวนามยปัญญาเป็นอย่างไร

ปัญญาเกิดจากการภาวนา ปัญญาไม่ใช่เกิดจากการทรงจำ ปัญญาไม่ใช่เกิดจากการศึกษา ปัญญาอย่างนั้นมันเป็นความจำ ไม่ใช่ความจริง ถ้ามันความจริงๆ ภาวนามยปัญญาเป็นความจริง ความจริงเพราะอะไร ความจริงเพราะเราประพฤติปฏิบัติของเราอยู่นี่ไง

©2026 sa-ngob.com

เวลามันเท็จๆ มันเป็นความเท็จ เวลาสอนทางจิตๆ อ้างอิงไปทั้งนั้น แล้วจะเทียบเคียงเอาให้ได้

พระสารีบุตร ถ้ำสุกรขาตา นี่สอนคนอื่นท่านยังได้ประโยชน์เลย แล้วประโยชน์ขึ้นมาเวลาพระสารีบุตรไม่เชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย

สารีบุตร เธอไม่เชื่อจริงๆ หรือ

ไม่เชื่อ เพราะความเชื่อแก้กิเลสไม่ได้

นี่มันเป็นความจริงของพระสารีบุตรต่างหาก

เออ! ใช่

เป็นความจริงไง เป็นความจริงเพราะพระสารีบุตร สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น เกิดจักขุญาณ เกิดสัจจะ เกิดจากความจริงในใจของพระสารีบุตร พระสารีบุตรเป็นพระอรหันต์นะ พระอรหันต์ปัจจัตตัง สันทิฏฐิโกก็เป็นในใจของพระสารีบุตรไง พระสารีบุตรไม่ได้เชื่อ มันเป็นความจริง

ไอ้นี่ก็เหมือนกัน สอนทางจิตๆ เอ็งเชื่อเขาหรือ ถ้าเป็นความจริง ความจริงเป็นอย่างไรจริงอย่างไร

ถ้ามันจริง โลกียะ โลกุตตระ มันชัดตรงนี้แหละ ถ้าเป็นโลกุตตระ ภาวนามยปัญญา เวลาพิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม เวลาพิจารณาไปแล้วมันปล่อยวางแล้วซ้ำแล้วซ้ำเล่า แล้วมันล้มลุกคลุกคลานตลอดเวลา เวลาช้างจะกระดิกหู ที่ว่าไอ้ช้างสี่ขามีงวงมีงา ไอ้งูจงอาง งูที่ยิ่งใหญ่ มันฝึกหัดมาอย่างไร แล้วเวลาดูงูแลบลิ้นสิ ดูช้างกระดิกหูสิ เวลามันขาด

มันปล่อยวางๆ มันไม่ขาด ช้างมันยังเจ็บป่วยอยู่ ช้างมันยังลุกยืนขึ้นมันยังไม่ได้เลย มันจะเอาหูอะไรมากระดิก งูมันผอมโซอยู่นั่น ไม่มีอะไรกินนั่นน่ะ

ฝึกหัดจนมันเข้มแข็งแก่กล้า เวลามันแข็งแรง มันกระดิกหู พับ! เวลามันขาด ขณะคือนิโรธ ภาวนามยปัญญามันชัดเจนไง

ภาวนามยปัญญาคือโลกุตตรปัญญา โลกุตตรปัญญาคือปัญญาจะหลุดจากโลกนี้ไป ไม่ใช่โลกียะ

โลกียะคือสร้างสมอยู่ในโลกนี้ สร้างสมอยู่ในโลกนี้คือสร้างสมอยู่ในจิตของตน จิตนั้นน่ะคือโลก ภวาสวะ ภพนั่น นั่นล่ะตัวร้าย นั่นล่ะอวิชชาอยู่ที่นั่น เจ้าวัฏจักรอยู่ที่นั่น แล้วมันก็

©2026 sa-ngob.com

กระซิบๆ ไง สอนทางจิตๆ ไง กิเลสมันก็สอนอยู่นั่นไง สอนอยู่นั่นมันก็เป็นขี้ข้าของกิเลสอยู่นั่นไง กิเลสมันจดจ่อ

แล้วเวลามันทำความสงบนะ กิเลส อุปกิเลส จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส จิตเดิมแท้หมองไปด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส จิตเดิมแท้เป็นผู้ข้ามพ้นกิเลส

กิเลส อุปกิเลส อุปกิเลส ความว่างไง แสงสว่างไง โอภาสไง อุปกิเลส ๑๖ ไง กิเลสอย่างละเอียด

กิเลสอย่างหยาบ “โอ๋ย! โน่นก็รู้ นี่ก็รู้ รู้หมดล่ะ”

โอภาส สว่างไสวในใจเอ็ง กิเลสทั้งนั้นน่ะ เอ็งรู้จักมันหรือเปล่า

สอนทางจิต กิเลสมันกระซิบ ไปหมดล่ะ

แต่ถ้าเรามีอำนาจวาสนาของเรา เราจะทำความจริงของเรา ทำความจริงของเรานะ

สิ่งที่ประพฤติปฏิบัติมา มันก็เป็นอำนาจวาสนาของแต่ละบุคคล ขอให้บุคคลคนนั้นมีสติ มีปัญญา มีอำนาจวาสนา มีศรัทธาความเชื่อแล้วฝึกหัดปฏิบัติ การปฏิบัติบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องการตรงนั้น เพราะการปฏิบัติคือโอกาส ผู้ที่ปฏิบัติจะรู้จริงเห็นจริงขึ้นมาได้ มันต้องอยู่ที่การปฏิบัติ

ถ้าไม่ได้ปฏิบัติเลย มันก็เพ้อเจ้อไปอย่างนั้นน่ะ ความเพ้อเจ้อ มันเป็นประเพณีวัฒนธรรม มันเป็นบุญเป็นบาปไง

กุศลทำให้เกิดอกุศล อกุศลทำให้เกิดกุศล

ในพระไตรปิฎกมีมากมาย ผู้ที่มาโดยการจ้องจับผิด จ้องหาเรื่อง มาแล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการเป็นพระอรหันต์ไปเลย คนที่มาต้องการเป็นธรรม เข้ามาด้วยความเมตตา เข้ามาด้วยศรัทธาความเชื่อ สุดท้ายแล้วมาจับผิด นี่จากกุศลเป็นอกุศลไปเลย

เรื่องประเพณีวัฒนธรรมมันพลิกไป เปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา เพราะมันเป็นเรื่องศรัทธา เรื่องความเชื่อ แล้วเพราะอาศัยศรัทธา อาศัยความเชื่อนั้น แล้วฝึกหัดปฏิบัติ นั้นคือมีโอกาส เพราะปฏิบัติ ถ้าช้างเข้มแข็ง ๔ ขาแข็งแรง มีงามีงวง กระดิกหู ถ้างูเข้มแข็ง งูแข็งแรง แลบลิ้นแพล็บ

นี่เหมือนกัน เวลาจิตสงบแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา ช้างกระดิกหู งูแลบลิ้น เราฝึกหัด เราประพฤติปฏิบัติของเรา

©2026 sa-ngob.com

เราไม่ต้องว่าสอนทางจิต นั่นคือประมาทเลินเล่อ นั้นคือคนปล่อยปละละเลย นั้นคือเชื่อให้กิเลสมันกล่อม กิเลสมันจดจ่อ ทั้งจดจ่อ ทั้งคอยแคะ คอยไช แล้วกิเลส อุปกิเลส โอภาส สว่าง ไสว ทั้งนั้นน่ะ อุปกิเลสทั้งนั้นน่ะ แล้วเชื่อเขาได้อย่างไร กิเลสมันก็ย่ำยีบีฑาทุกข์ยากอยู่นี้ อุปกิเลส กิเลสที่ละเอียดกว่านั้นมันรอจะตลบหลังผู้ที่ปฏิบัติอยู่นั่น

แล้วผู้ที่ปฏิบัติ เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา กึ่งกลางพระพุทธศาสนา ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง มันมีหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านประพฤติปฏิบัติไปแล้ว ท่านถึงได้บอกไว้เป็นเชิงวิชาการ เป็นเชิงกองทัพธรรมเลยล่ะ ให้ปฏิบัติโดยความเข้มข้น เข้มแข็ง โดยสติ โดยปัญญา โดยความไม่ประมาท โดยความหมั่นเพียร แล้วการกระทำขึ้นมาให้มันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา

แล้วเปรียบเทียบได้ ครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติแล้ว เราเปรียบเทียบได้ทั้งนั้นน่ะ แล้วมันฟังรู้ พระอรหันต์ไม่รู้ได้อย่างไร พระอรหันต์สิ้นสงสัยแล้วมันต้องรู้

ถ้าไม่รู้ไง สอนทางจิต

ของเขาก็เป็นเรื่องของเขา ของเรามันก็เป็นเรื่องกิเลสมันกระซิบอยู่นี่ไง เยินยอยกย่องสรรเสริญ

จะเยินยอยกย่องสรรเสริญขนาดไหนก็แล้วแต่นะ ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด ไม่มีใครอยู่ค้ำฟ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไป พระอานนท์คร่ำครวญร้องไห้ขนาดไหน

“อานนท์ เราไม่ได้เอาของใครไปนะ เราเอาของเราไปเท่านั้น”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอาสวักขยญาณ ทำลายอวิชชาในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เจ้าวัฏจักรสิ้นไปในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นธรรมธาตุ ธาตุแห่งธรรม สอุปาทิเสสนิพพาน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าดำรงชีพอยู่อีก ๔๕ ปี สอุปาทิเสสนิพพาน พระอรหันต์ที่ยังมีชีวิตดำรงชีพอยู่

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง อนุปาทิเสสนิพพาน ละทิ้งขันธ์ ละทิ้งเศษส่วน ละทิ้งความเป็นมนุษย์ เพราะกิเลสมันตายตั้งแต่วันอาสวักขยญาณทำลายอวิชชา เจ้าวัฏจักรสิ้นไป ธรรมธาตุคือธาตุแห่งธรรมล้วนๆ ไง วันที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพาน ละทิ้งสิ่งที่เศษส่วน สิ่งที่เหลือจากผลของบุญกุศลที่ได้เกิดเป็นมนุษย์ไง

มนุษย์ สิ่งมีชีวิตมีการพลัดพรากเป็นที่สุด

©2026 sa-ngob.com

ฉะนั้น สิ่งที่เราประพฤติปฏิบัติเป็นจริงในหัวใจของเรา ถึงที่สุดแล้วมันต้องตายไปทั้งสิ้น ไม่มีใครอยู่ค้ำฟ้าหรอก แล้วไม่มีใครอยู่ค้ำฟ้าหรอก แล้วมีอะไรจะเป็นชิ้นเป็นอันล่ะ

เวลามันจะเป็นชิ้นเป็นอันขึ้นมา เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาร้อสัตว์ขนสัตว์ก็ร้อหัวใจของสัตว์โลก เราก็ต้องเอาหัวใจของเรามาเทียบเคียงสิ สัมมาสมาธิ เอาสัจจะเอาความจริงขึ้นมาตรงนี้

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาร้อสัตว์ขนสัตว์ๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มาอุ้มชูใครหรอก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชี้ทางๆ มรรค ๘ ไง ความเพียรชอบ งานชอบ ระลึกชอบ ความชอบธรรม

ทำความสงบของใจเข้ามา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาร้อสัตว์ขนสัตว์ก็ร้อหัวใจของสัตว์โลก แล้วหัวใจของสัตว์โลกที่มีกายกับใจๆ ทำความสงบของใจเข้ามา ให้ใจสงบระงับเข้ามา แล้วฝึกหัดประพฤติปฏิบัติเข้ามา

ไม่ต้องสอนทางจิต เอาสอนจริงๆ เอาธรรมและวินัยบูชาศาสดาจริงๆ ปฏิบัติบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ผลประโยชน์ของใจดวงนั้น มันจะละสิ่งที่ข้อง สัตตะผู้ข้อง มีอวิชชา มีพญามาร ยางเหนียวติดข้องไปหมดไง แล้วไม่มีต้นไม่มีปลาย

ฉะนั้น เวลาฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้าเป็นสัจจะเป็นความจริง พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ เวลามันขาด สังโยชน์ขาด เวลาสังโยชน์ขาด อีก ๗ ชาติ มันรู้ได้อย่างไร พระโสดาบันไม่รู้ความเป็นพระโสดาบันได้อย่างไร ไม่รู้คืออวิชชา

พระโสดาบันต้องแจ่มแจ้งความเป็นพระโสดาบันสิ ชัดเจน แจ่มแจ้ง ดั่งแขนขาด กิเลสขาดไป ชัดๆ

พอมันชัดๆ ขึ้นมาแล้ว มันลังเลสงสัยอะไร ไม่สีลัพพตปรามาส ไม่ลูบไม่คลำ ไม่ถือมงคลตื่นข่าว ไม่มีความเชื่อนอกจากพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

พระธรรมคือสัจธรรมที่ละเอียดลึกซึ้งที่เรายังเข้าไม่ถึง แล้วฐานนะ มั่นคงมาก มั่นคงมาก ไม่เหลาะแหละ ไม่ออกนอกลู่นอกทาง แล้วพยายามขวนขวายจะให้ได้ตามความเป็นจริงในใจของตน มันจะประพฤติปฏิบัติต่อเนื่องขึ้นไป ถ้ามันเป็นธรรม มันชัดมันเจนอย่างนั้น

เวลาสังโยชน์ขาด กามราคะ ปฏิฆะ เวลามันขาด มหัศจรรย์ มหัศจรรย์เป็นชิ้นเป็นอันขึ้นไป นี่ไง ภาวนามยปัญญาๆ เกิดจากการภาวนา

©2026 sa-ngob.com

ปัญญาเกิดจากหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นที่ท่านล้มลุกคลุกคลานมาตลอด แล้วเวลาฝึกหัดปฏิบัติตามความเป็นจริงของท่าน ท่านถึงได้เห็นไง

ครูบาอาจารย์ท่านกลัวมากนะ ท่านกลัวกิเลสในใจของคน แล้วไม่ใช่กลัวเพราะเราหรอก กลัวเพราะคนคนนั้นนั่นแหละ เพราะอะไร เพราะหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านไม่มีกิเลส ท่านไปกลัวอะไร ไม่มีสิ่งใด ริ้วรอยใดๆ จะเข้าไปสู่ธรรมธาตุในใจของท่านได้แล้ว ไม่มี

แต่ท่านเคยล้มลุกคลุกคลาน เคยประพฤติปฏิบัติมา สุตมยปัญญา การศึกษาเล่าเรียนมันชัดเจน จินตมยปัญญา จินตนาการจนเราสอนทางจิตๆ นั่นแหละ แก้กิเลสไม่ได้หรอก

เวลาภาวนามยปัญญามันชัดๆ เห็นไหม มันชัดๆ มันมหัศจรรย์มาก แล้วเวลาภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการภาวนา พูดออกมาก็จบเลย ไอ้นี่ใช่ นี่แหละภาวนามยปัญญา นี่ปัญญาเกิดจากการภาวนา แล้วปัญญาเกิดจากการภาวนามันคมกล้า มันทำลายล้างได้ทั้งสิ้น ทำร้ายอวิชชาเจ้าวัฏจักร มันทำลายทั้งสิ้น

ถ้าไม่มีภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการภาวนา ปัญญาเกิดจากการภาวนามันเกิดจากการภาวนา ปัญญาเกิดจากการศึกษา ปัญญาเกิดจากตำรับตำรา ปัญญาเกิดจากสัญญา พูดเองไม่ได้นะ มันมาจากฟ้าหรือ ปัญญามันเกิดจากอะไร เฮ้ย! มันเกิดได้อย่างไร ไม่มีที่มาที่ไปหรือ

ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ แต่ถ้าคนมันไม่มีที่เกิดไง มันก็ต้องบาลีทั้งนั้นน่ะ ไม่อ้างตำรา พูดไม่เป็น ไม่อ้างตำรา พูดไม่ได้

แต่ถ้าเป็นจริงขึ้นมา ธรรมจากใจดวงหนึ่ง ใจที่เป็นธรรม หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ไม่มีวันจบวันสิ้น น้ำไหลไฟดับ ถ้าเป็นธรรม แต่จะไม่ยุ่งกับโลกเลย เพราะโลกเขาต้องการวัตถุ โลกต้องการสิ่งที่มีลาภเสื่อมลาภ โลกเป็นสังคม ไม่เกี่ยว โลกเป็นโลก แต่ถ้าเป็นธรรมครอบสามโลกธาตุ ธรรมที่ยิ่งใหญ่

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรม พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะบรรลุธรรม หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น สาวกสาวกะผู้บรรลุธรรม ธรรมในหัวใจยิ่งใหญ่ ยิ่งใหญ่เพราะไม่มีสิ่งใดมีค่าเท่ากับธรรมอันนั้น เอวัง

©2026 sa-ngob.com